

кандидат філологічних наук,
доцент,
завідувач кафедри романської
філології
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

НЕМОРФОЛОГІЗОВАНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ МОДАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ СПОНУКАННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ МІКРОПОЛЯ КАТЕГОРІЇ ФУТУРАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Неморфологізовані засоби вираження модального значення спонукування або адресованого волевиявлення, які, на відміну від форм імперативу, мають у своєму складі різнорівневі мовні одиниці, здатні передавати спонукування в суворо виражених умовах мовленнєвого спілкування.

Загальновідомо, що основним засобом передачі спонукальної модальності в сучасних романських мовах є імператив. Те саме значення може бути виражене формами бажального та умовного способів, інфінітивом, а також контекстуально-семантичними засобами. Слід зауважити, що аналізу особливостей функціонування одиниць, які заміщують наказовий спосіб, відводиться достатньо уваги в сучасній романістиці. Але разом із тим такий аналіз має несистемний характер. У кожному конкретному випадку розглядається або один субститут форм, на кшталт *fais – faisons, dis – dissons*, або невелика група таких субститутів, об'єднаних на основі спільності категоріальних, структурних або якихось інших ознак.

У представленому дослідженні запропонована спроба об'єднати різні засоби передачі спонукального значення сучасної французької мови романських мов в єдиний комплекс. Крім того, розглядаються особливості функціонування кожного із цих засобів, аналізуються їх співвіднесеність. Адаже відсутність достатньої теоретичної бази не дозволило показати системний характер групи мовних одиниць, що передають адресне волевиявлення в сучасних романських мовах, передати специфіку кожної такої одиниці, розкрити їх формальний та семантичний характер.

Із створенням теорії функціонально-семантичних полів / підсистем (Л.В. Бондарко, А.М. Ломов, Е.І. Шендельс) перед дослідниками відкрились широкі можливості для різностороннього опису конкретних ділянок системи мови, які передають первинне інваріантне значення [1; 2; 3].

Засоби такого опису можуть бути різними. Частіше за все аналізується характер семантичної взаємодії граматичних форм, які утворюють центр функціонально-семантичної підсистеми з периферійними елементами. Основний акцент робиться при цьому на граматичну форму / морфологічну категорію. Що ж стосується субститутів цієї форми, доволі різнорідних у формальному та семантичному плані, то питання про їх функціонування в рамках підсистеми, як правило, залишається відкритим, у силу чого наші знання про дану функціонально-семантичну підсистему є далеко не повними.

У зв'язку із цим є виправданим та актуальним аналіз у рамках функціонально-семантичного поля футуральності в сучасних романських мовах, розглянути його фрагмент – мікрополе функціонально-семантичної системи модальності зі значенням спонукальності з ядром-імперативом, та іншими, неморфологізованими засобами передачі інваріантного значення – спонукальності, яка має проспективний характер. З метою більш глибокого дослідження не морфологізованих засобів необхідно розглянути їх окремо від імператива, який вивчений достатньо глибоко. При цьому семантичні властивості імператива можуть слугувати в якості еталона під час аналізу особливостей функціонування кожного неморфологізованого засобу.

Мета роботи – продемонструвати системне утворення групи мовних одиниць, які здатні заміщувати імператив в особливих мовленнєвих умовах та виділити основні типи неморфологізованих засобів передачі спонукальної модальності в сучасній французькій мові, описати угруповання неморфологізованих засобів вираження спонукальної модальності в сучасній французькій мові.

Основними завданнями запропонованого дослідження є: виявити особливості наказового способу в сучасній французькій мові; охарактеризувати відношення в середині неморфологізованих засобів вираження спонукальної модальності та відношення між неморфологізованими засобами і наказовим способом у межах сучасної французької мови; виявити ті умови, в яких різнорівневі мовні одиниці набувають значення спонукування в сучасній французькій мові; описати синтаксичні аналоги форм наказового способу в сучасній французькій мові.

Мовленнєве спілкування відбувається в певній ситуації, в системі взаємодіючих суб'єктивних і об'єктивних факторів, що залучають людину до комунікативної діяльності та впливають на її мовленнєву поведінку. Спонукальний мовленнєвий акт як елементарна одиниця спілкування і як цілеспрямована мовленнєва дія (Дж. Остін, Дж. Сьорль) функціонує в конкретній спонукальній ситуації. Спонукальна ситуація розглядається як структура, основними елементами якої є: 1) суб'єкт волевиявлення, 2) суб'єкт-виконавець, 3) предикат, що розкриває зміст волевиявлення мовця, спрямованого на виконавця. Прескриптивний характер спонукального висловлювання в 2 особі однини і множини зумовлюється певною інтенцією мовця та спрямовується на зміну дійсності або, навпаки, на збереження існуючого стану речей або дії, яка виконується суб'єктом-виконавцем [5], наприклад: *Parlez de vous, s'il vous plaît!*

Володіючи знаннями про презумпції існування дії на момент спонукання, мовець висловлює одну з двох прескрипцій: прескрипцію зберігаючу (збереження існуючого стану речей) та прескрипцію змінюючу (певна зміна існуючого стану речей). Прескрипція мовця може спрямовуватися на:

- започаткування дії, якої не було на момент / до моменту виголошення прескрипції;
- на збереження дії, яка мала місце на момент / до моменту виголошення прескрипції;
- на продовження дії, яка мала місце на момент / до моменту виголошення спонукання, але з певними змінами;
- на збереження/зміну дії, яка мала місце і була перервана безпосередньо до моменту виголошення спонукання, як правило, через присутність мовця або третьої особи;
- на збереження стану відсутності дії на момент / до моменту виголошення прескрипції;
- на припинення дії, яка мала місце на момент / до моменту виголошення прескрипції;
- на припинення дії з передбаченням можливості продовження цієї дії на умовах зміни деяких її параметрів;
- на припинення однієї дії і початок іншої дії.

Отже, мовець, удаючись до спонукання, впливає на мислення, свідомість співрозмовника, прагне викликати в нього відповідні емоції, почуття, бажання щось зробити, або, навпаки, запобігає виконанню дії [6, с. 5].

I. Неморфологізовані засоби вираження спонукальної модальності / синтаксичні аналоги імперативу

Одним із найбільш ґрунтовних вивчень неморфологізованих засобів вираження спонукальної модальності є дослідження Молчан А.В. [7], здійснене на матеріалі російської мови. Керуючись основними формальними принципами, що були застосовані автором, розглянемо неморфологізовані засоби вираження спонукальної модальності на матеріалі сучасної французької мови.

1.1. *Наказовий спосіб в сучасних романських мовах.* Загальне значення спонукання 1 особи множини (ходімо, allons) – інформувати адресата про необхідність включення до складу виконавців дії самого мовця. При цьому адресоване волевиявлення має характер розпорядження. Функції модально-імперативного значення 1 особи множини, які формує загально-модальний план цих речень, наприклад: *Restons ici jusqu'à ce qu'il ne pleuve. – Залишимося тут, поки не почало дощити.* Українською мовою такі речення перекладаються за допомогою суфікса -мо-, -мось-, який додається до основи дієслова.

1.2. *Бажальний спосіб (Subjonctif).* До засобів спонукальної модальності французької мови належать і форми бажального способу. Форми дієслів бажального способу, які на українську мову перекладаються разом із модально-імперативною часткою «хай», яка подібно до флексій «мо», «мось» формує загально-модальний зміст висловлювання, наприклад: *Qu'il reste ici jusqu'à ce qu'il ne pleuve.*

Необхідною умовою функціональної переорієнтації таких речень, які, з одного боку, сигналізують значення реальної необхідності, можливості або бажаності, а з іншого боку, переходять до царини спонукальної модальності – це їх адресованість 2 особі однини чи множини, яка забезпечує певні дії 3-ї особи, наприклад: *Que tu fasse cela tout seul, on verra le résultat!*

До семантики спонукання у французькій мові належать також речення з об'єктним інфінітивом при так званих перформативних дієсловах у формі 1 особи однин, рідше множини. Особливістю цього засобу передачі спонукання є експліцитна інтерпретація останнього як наказу, розпорядження, прохання та ін., наприклад: *Je vous défends de rester ici, ça peut être dangereux.*

1.3. *Морфологічні субститути категорії спонукальності.* Французька мова володіє морфологічними субститутами форм імперативу, до яких належать форми індикативу (теперішній та майбутній час) та ввічлива форма умовного способу, незалежний інфінітив та певні окличні частки.

Вказуючи в «нормальних умовах» на відтінок запланованості дії, наприклад: *Demain je vais au cinéma = j'ai l'intention d'aller au cinéma*, форми теперішнього та майбутнього часу набувають імперативного значення. Форма *Présent* сигналізує наказ, розпорядження та супроводжуються знаком оклику, наприклад: *Alain et Remis, vous allez au cinéma tous ensemble!*

У тому самому значенні вживаються і форми *Futur simple*, однак при цьому спонукання ускладнюється за рахунок додаткової суб'єктивної окраски. Форми майбутнього часу, які здатні в умовах транспозиції вказувати на «теперішні» дії, надає волевиявленню підкреслено експресивного характеру, наприклад: *Prends tes valises! Tu partiras tout de suite et tu m'enverras la lettre!*

Категоричним і разом із тим вкрай емоційним є спонукання, яке передається питальними реченнями, яке має семантику «пересвідчення» або нетерпіння очікування певної дії у певних фактах, наприклад: *Tu me donnes le déjeuner, si non je vais déjeuner toute seule? Vous partez, enfin?!*

Дещо пом'якшеним засобом спонукання (порада, прохання) сприймається адресне волевиявлення, яке передається питанням із суб'єктивно-модальним відтінком припущення (презумптивності). Для цього вживається ввічлива форма *Present*, наприклад: *Si nous parlions français, monsieur le député?!*

Вживання *Conditionnel présent* характеризує дію як бажану або доцільну, в умовах коли виконання даної дії повністю залежить від волі адресата. У такому випадку семантика речення характеризується як пом'якшене спонукання, наприклад: *Si vous m'aidez, monsieur le professeur!; Si tu vas déjà dormir!*

Якщо мовець негативно оцінює ту чи іншу дію співрозмовника, він може запропонувати йому здійснити іншу дію, на його думку більш доцільну, альтернативну, тим самим ніби забороняючи перше [7, с. 15]. У такому випадку спонукання може носити категоричний характер, наприклад: *Il sera mieux pour vous d'y aller maintenant que demain!*

1.4. Речення з незалежним інфінітивом. Речення, що передають спонукальність із незалежним інфінітивом, ніяк не характеризують дію з точки зору її відношення до реальної дійсності, а інфінітив стає засобом передачі об’єктивно-модальних значень тільки в складі конкретного висловлювання. Особливістю інфінітивних речень є узагальнюючий характер спонукування, яке ним передається, завдяки чому воно сприймається як вкрай категоричне, наприклад: *Escouter mon ordre! Terminer tout le bruit!*

Узагальненість припису нейтралізується, якщо разом з інфінітивом вживається форма непрямого додатка, яка вказує на ймовірність виконання дії, т.з. незалежний давальний суб’єкт. При цьому спонукування набуває дебітивного, зобов’язувального, характеру. Так, спонукування втрачає відтінок своєї категоричності, повністю або частково, наприклад: *Donnez-moi un bouquet de fleurs. A vous Madame de le prendre!*

Категоричність спонукування зберігається, якщо давальний суб’єкт не порушує її узагальненості, наприклад: *A tous d’offrir l’hommage à tous les morts!*

Виступаючи в складі питальних речень із суб’єктно-модальним значенням припущення, інфінітив реалізує відтінок поради, рекомендації, наприклад: *Le temps devient de plus en plus chaud, si nous concevons de partir au bord de la rivière?*

1.5. Вигуки. Об’єктивні слова-фрази виражають прояви вольової сфери психічної діяльності людини. Загальне категоріальне значення волевиявлення цих одиниць реалізується в більш конкретних значеннях: наказу, спонукування, вимоги, заклику, оклику, заохочення і т. ін. Вони і поза контекстом сприймаються як виразники конкретної домінуючої семи волевиявлення. Об’єктивні слова-фрази спрямовані на адресата, що є специфічною ознакою їх семантики. Вони виражають спонукування, і це знаходить відображення в синтаксичній структурі всього висловлювання і його лексико-граматичного наповнення. Основними словами-фразами цього типу є: «*Acré!*», «*Adieu!*», «*Allez!*», «*Allez-uz!*», «*Allô!*», «*Baste!*», «*Bis!*», «*Bonjour!*», «*Bonsoir!*», «*Chiche!*», «*Chut!*», «*Gare!*», «*Halte!*», «*Hardi!*», «*Hem!*», «*Hep!*», «*Ho!*», «*Holà!*», «*Hop!*», «*Merci!*», «*Motus!*», «*Ouste!*», «*Paix!*», «*Patience!*», «*Plait-il!*», «*Psst!*», «*Silence!*», «*Stop!*», «*Tcin-tchin!*», «*Tope!*», «*Tiens!*», «*Tenez!*». До цієї групи слів-фраз відносяться також такі вислови, як: «*A la bonne heure!*», «*A quoi bon?*», «*Au revoir!*», «*Tant mieu!*», «*Tant pis!*» і т. ін.

Враховуючи ступінь прояву інтенсивності імперативної ознаки, найбільш очевидними є такі основні розряди об’єктивних слів-фраз:

1) контактовстановлюючі: «*Arché!*», «*Aho!*», «*Allô!*», «*Attention!*», «*Banco!*», «*Gare!*», «*Hé!*», «*Hem!*», «*Hep!*», «*Holà!*», «*Casse-Cou!*», «*Minute!*», «*Tiens!*», «*Tenez!*» та ін.;

б) власне імперативні: «*Ahé!*», «*Allez!*», «*Arrière!*», «*Chut!*», «*Debout!*», «*Doucement!*», «*Gai!*», «*Halte!*», «*Hardi!*», «*Motus!*», «*Ouste!*», «*Qui(-)Vive!*», «*Patience!*», «*Silence!*», «*Stop!*», «*Tope!*» і т. д. Вокативні складають окрему підгрупу власне імперативних слів-фраз – слова прикликування та відгону домашніх тварин, птахів, орієнтовані на встановлення певного контакту між мовцем і твариною. Вигуки в ролі засобів спонукування програмують будь-яку дію, наприклад: *Ça suiffit! – a dit-elle* [8, с.11].

II. Контекстуально-семантичні засоби вираження спонукальності без морфологічних субститутів форм імперативу

Речення, які в силу тієї чи іншої спрямованості контексту стають спонукальними в результаті застосування мовцем одного з можливих засобів змістового збагачення речення, коли на його основне значення нашаровується додаткова інформація, яка міститься в контексті. Головною особливістю цього засобу функціональної переорієнтації є взаємодія контексту не зі значенням граматичної форми, яка називає дію, що програмується мовцем, а зі значенням речення в цілому. Додаткова інформація, яка міститься в контексті, сумується з домінуючим, найбільш актуальним у даних мовленнєвих умовах елементом цього значення, або приєднується до основного значення без опори на домінуючий елемент, збагачуючи речення новими, імпліцитно вираженими характеристиками [7, с. 16].

2.1. Модальне значення *необхідності* реалізації дії, на якому концентрується увага адресата. Особливістю семантики спонукальності, що передається цим засобом, є те, що вона може бути представлена мовцем у різний спосіб:

1) як узагальнення, наприклад: *Il faut lever les mains avant le repas;*

2) як таке, що стосується третьої особи, наприклад: *Çaquin, on doit répondre pour ses actions;*

3) як запрошення до спільної дії, наприклад: *Le diner était formidable on doit remercier la hôtesse.*

Крім того, таке спонукування, як правило, супроводжується оцінкою необхідності здійснення дії. Мовець може підкреслити:

1) своєчасність/несвоєчасність дії, наприклад: *Il est temps de fermer la fenêtre!;*

2) відповідність/невідповідність дії загальноприйнятим уявленням, моральним або етичним нормам: *Jérard, il est honteux de dire comme ça!;*

3) імушеність здійснення дії суб’єктом як таке, що не підлягає обговоренню, як обов’язок моральний або службовий, наприклад: *Vous devez respecter votre directeur!;*

4) достатність дії, наприклад: *Il suiffit de maintir, j’en ai marre déjà!;*

5) доцільність/недоцільність здійснення дії для самого адресата, наприклад: *Alain, il sera mieux pour toi de partir;*

6) немотивованість дії, відсутність сенсу в її продовженні, в силу чого вона повинна припинитись, наприклад: *Tu sais bien la vérité, il est en vain de nous rapprocher!*

Відповідно до характеру оцінки модального значення необхідності спонукальність, яка виходить із контексту висловлювання, сприймається як наказ, розпорядження, порада, прохання і т.ін.

2.2. Денотативний домінуючий елемент значення, який звертає увагу на *ситуацію реальної дійсності*. Оцінюючи цю ситуацію як бажану або небажану, мовець тим самим спонукає співрозмовника до її збереження або, навпаки, змінення. Найбільш розповсюдженою формою висловлювання в цих випадках є розповідні речення з модальністю дійсності, наприклад: *Il a fait rire tout le monde! Nous en avons honte!*, а також речення з питальними словами, такими як *quoi, que, pourquoi* та ін., наприклад: *Pourquoi permettre ça! A quoi bon!*

Прагнення мовця до *змінення референтної ситуації* може виражатися шляхом прямого вказування з його боку на бажаність або доцільність такої зміни, наприклад: - *Moi, à votre place, m'enfuirai tout de suite!*

Програмування дії співбесідника нерідко здійснюється за допомогою номінативних речень, які відрізняються великою місткістю змісту, який у них закладено. Самі по собі номінативні речення завжди передбачають реальну модальність і «основну» семантику теперішнього часу і тому не можуть використовуватись для безпосередньої і регулярної передачі семантики спонукування. Однак у певних мовленнєвих ситуаціях, вказуючи на певний стан речей, дію або предмет як дещо необхідне або бажане, адресуючи при цьому висловлювання безпосередньо іншій особі, мовець може «втягнути» номінативну конструкцію у сферу волевиявлення, використати її для програмування певної дії співбесідника, яка спрямовується в майбутню перспективу для виконання через семантику спонукування [7, с. 18]. При цьому увага адресата звертається:

1) на саму дію, наприклад: *Attention! – a dit-il;*

2) на результат цієї дії, наприклад: *Silence!;*

3) на будь-який інший фрагмент бажаної для мовця денотативної ситуації, наприклад: *Monsieur Aragon a pris le taxi et a dit brusquement: «Boulevard Saint-Pierre au plus vite possible, monsieur!».*

Висловлювання цього типу, як правило, передають відтінки категоричного спонукування. Не менш місткими в інформативному відношенні, але ще більш лаконічними є вокативні речення, що позбавлені чітких показників модальності і передають модальні значення лише за допомогою інтонації на фоні відповідного контексту. Одним із таких значень є вказання на негативне ставлення мовця до дійсності або до слів співбесідника, яке в особливих мовленнєвих умовах сприймається адресатом як заборона, наприклад: *Comme cela a pu être possible?! Germain, je ne peux pas te comprendre! – J'ai compris-a répondu Germain, que je ne devait pas le demander.*

Ті самі структури можуть вказувати на програмуючий характер волевиявлення, але вже в умовах більш місткого контексту, наприклад: *Il s'est stoppé devant elle et a chuchoté: «Lola!» Elle s'est mis à l'emprasser tout de suite.* Додатковим засобом виокремлення спонукальної семи висловлювання в таких випадках слугують вигуки, або частки, які входять до їх складу: *Allons-y, camarades! Allons-y!*

2.3. *Речення без домінуючого елемента значення*, які зовні не мають нічого спільного з їх інтонаційним змістом. Відносно до значення спонукування, що міститься в підтексті, висловлювання такого типу є детермінуючими, оскільки в них експліцитно встановлюються умови або обставини, які сприяють реалізації дії, що програмується, про характер якої адресат може лише здогадуватись, керуючись особливостями мовленнєвої ситуації, або опора на фонові знання співрозмовників, наприклад: *Maintenant, excusez-moi, je n'ai plus rien à vous dire. Tout le monde s'est lever sans dire un mot et a quitté la salle.*

Аналогічну функцію можуть виконувати питальні структури, власним значенням яких є спонукування до відповіді у формі «так» або «ні». Підтверджуючи наявність названих умов або обставин, адресат ніби опиняється перед необхідністю здійснення самої дії, наприклад: *Elle se sent de plus en plus mal! Est-ce que tu a encore des picules? – Oui/Non!*

Можливо також використання питань, потенційні відповіді на які містять вказування на моменти, які детермінують реалізацію волевиявлення, наприклад: *Donne-moi le cadeau! A qui est-ce que je m'adresse!* Будучи риторичними, питання такого типу в багатьох випадках втрачають питальну інтонацію.

Таким чином, вивчення неморфологізованих засобів вираження спонукування в сучасній французькій мові дозволило зробити певні висновки.

1. Розповсюдженість різнорівневих мовних одиниць вираження спонукальної модальності в сучасній французькій мові утворюють єдину систему на основі спільності набутого в мовленнєвих умовах вторинного значення спонукальності, яка, окрім «заклику до дії», задає перспективу дії в плані майбутнього.

2. У відповідності до виконуваних функцій неморфологізовані засоби вираження спонукальної модальності поділяються на дві основні групи – ті, що відтворюють семантичну недостатність форм імперативу (наказового способу), та ті, які дублюють ці форми. Першу групу утворюють синтаксичні аналоги імперативу, другу – його морфологічні субститути, а також конструкції-висловлювання, які набувають спонукального значення тільки завдяки контексту, без опори на дієслівну форму, яка називає дію, що програмується мовцем.

Дублюючи наказовий спосіб, неморфологізовані засоби вираження спонукування не дублюють одне одного. Кожне з них передає особливі відтінки спонукальної модальності, що має проспективний характер. Своєрідний характер цих відтінків визначається характерними рисами основного значення певної форми.

3. Всі неморфологізовані засоби спонукальної модальності розташовуються в межах функціонально-семантичного поля категорії футуральності на різній відстані віддаленості/близькості від морфологічного ядра-мікрополя «спонукальна модальність імперативу».

Ступінь близькості кожної мовної одиниці до ядра поля визначається семантичною залежністю даної одиниці від контексту в процесі набуття нею вторинного (спонукального) значення.

Безпосередньо до парадигми імператива належать синтаксичні аналоги членів цієї парадигми, далі розташовуються морфологічні периферійні субститути імператива (Infinitif, Conditionnel, Subjonctif). У крайній периферійній зоні перебувають вигуки та частки, які програмують семантику висловлювання на перспективу як реакцію адресата.

Література:

1. Бондарко А.В. Принципы функциональной грамматики и вопросы аспектологии / А.В. Бондарко. – Л. : Наука, 1983. – 208 с.
2. Ломов А.М. Очерки по русской аспектологии / А.М. Ломов. – Воронеж, 1977. – 364 с.
3. Шендельс Е.И. Некоторые проблемы грамматики текста / Е.И. Шендельс // Современные зарубежные грамматические теории: сб. научноаналитических обзоров. – М. : Наука, 1985. – С. 30–68.
4. Остин Дж. Слово как действие / Дж. Остин // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XVII. – М., 1986. – С. 75–89.
5. Серль Дж. Природа интенциональных состояний / Дж. Серль // Философия, логика, язык. – М., 1987. – 336 с.
6. Куликова В.Г. Структура спонукальних мовленнєвих актів сучасної французької мови (комунікативно-прагматичний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. н. 10.02.05 – романські мови / В.Г. Куликова. – К., 2001. – 20 с.
7. Молчан А.В. Неморфологизованные средства выражения побуждения в современном русском языке : автореф. дис. ... канд. филос. наук : 10.02.01 / А.В. Молчан. – Воронеж, 1984. – 18 с.
8. Рак О.М. Семантико-функціональні особливості вигуків у французькій мові: діахронічний та синхронічний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. н. 10.02.05 – романські мови / О.М. Рак. – К., 2001. – 24 с.

Анотація

I. КИРКОВСЬКА. НЕМОРФОЛОГІЗОВАНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ МОДАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ СПОНУКАННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ МІКРОПОЛЯ КАТЕГОРІЇ ФУТУРАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

У представленому дослідженні запропонована спроба об'єднати різні засоби передачі спонукального значення сучасної французької мови в єдиний комплекс. Засоби спонукальної модальності французької мови розглядаються як фрагмент макрополя футуральності. Мікрополе модальності зі значенням спонукальності має ядро-імператив та інші, неморфологизовані засоби спонукальності: інфінітив, бажальний спосіб, умовний спосіб, які мають перспективний характер в сучасній французькій мові. Крім того, розглядаються особливості функціонування кожного із цих засобів, аналізується їх взаємовіднесеність.

Ключові слова: неморфологизовані засоби, спонукальна модальність, наказовий спосіб, умовний спосіб, бажальний спосіб, інфінітив, контекстуально-семантичні засоби

Анотация

II. КИРКОВСКАЯ. НЕМОРФОЛОГИЗИРОВАННЫЕ СРЕДСТВА ВЫРАЖЕНИЯ МОДАЛЬНОГО ЗНАЧЕНИЯ ПОБУЖДЕНИЯ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ МИКРОПОЛЯ КАТЕГОРИИ ФУТУРАЛЬНОСТИ В СОВРЕМЕННОМ ФРАНЦУЗСКОМ ЯЗЫКЕ

В данном исследовании представлена попытка объединить разные способы передачи побудительного значения в современном французском языке в единый комплекс. Средства побудительной модальности французского языка рассматриваются как фрагмент макрополя футуральности. Микрополе модальности со значением побуждения имеет ядро-императив и другие неморфологизированные средства побуждения: инфинитив, изъявительное наклонение, условное наклонение, которые носят перспективный характер в современном французском языке. Кроме того, рассматриваются особенности функционирования каждого из этих средств, анализируется их взаимосотнесенность.

Ключевые слова: неморфологизированные средства, побудительная модальность, повелительное наклонение, изъявительное наклонение, условное наклонение, инфинитив, контекстуально-семантические средства.

Summary

I. KIRKOVSKA. NON-MORPHOLOGIZED MEANS OF EXPRESSING THE MODAL MEANING OF THE INDUCTION AS A COMPONENT OF THE FUTURILITY MICROFIELD IN MODERN FRENCH

The research deals with an attempt to combine various means of transferring the motive meaning of modern French into a single complex. There are means of the inductive modality of the French language as a fragment of the macrofield of futurity. The modality microfield with the meaning of induction has a core-imperative, and other non-morphologized means of induction: infinitive, desirable, conditional mood, having a prospective character in modern French. In addition, features of the functioning of each of these tools are considered, their mutual recognition is analyzed.

Key words: non-morphologised means, inductive modality, prescriptive mood, conditional mood, desirable mood, infinitive, contextual-semantic means.